

Foto: Dansk Skovforening

Terrænpleje for ænder

Dette faktablad giver et overblik over de faktorer, der påvirker vilde ænders trivsel, samt over ændernes krav til levested. Denne viden kan bruges til at pleje og forbedre et områdes bestand af vilde ænder. Som udgangspunkt er det især gråænder, som plejen sigter på at gavne.

Udbredelse og udvikling over de seneste år

Gråænder er naturligt hjemmehørende i Danmark.

Arten har ikke altid været så talrig, som det er tilfældet i dag. I slutningen af 1800-tallet var arten tæt på udryddelse på grund af hensynsløs jagt. Indførslen af fredningstider og ændret adfærd blandt jægere har igennem det seneste århundrede ændret dette billede væsentligt.

Fødevalg

Ællinger lever de første uger af insektføde, som de fanger på vandoverfladen og i vegetationen langs bredden.

Med tiltagende alder ændres fødevalget så frø, grønne plantedele, rodknolde og stængler udgør en stadig vigtigere del af fødegrundlaget.

Levevis

Gråænder er delvis polygame. I fangenskab vil én andrik kunne have flere ænder – op til 10 uden at befrugtningen forringes. I naturen vil gråænder dog derimod ofte leve monogamt.

Gråænder yngler overalt hvor der er vand af bare en nogenlunde størrelse og kvalitet. Reden placeres oftest i bredvegetationen i umiddelbar nærhed af vand. Der er dog også eksempler på, at gamle forladte kragereder eller lignede benyttes.

Der lægges i gennemsnit 11 æg og befrugtningen er oftest 100 %.

Ofte vandrer anden umiddelbart efter klækningen sammen med ællingerne langt over en mark fra et lille vandhul til et større vådområde med bedre betingelser.

Ællingerne trives bedst i varme somre, hvilket især skyldes, at produktionen af insekter her er optimal.

Tiltag til forbedring af betingelserne for andefugle

Mindre vandhuller og mergelgrave gror ofte til i pilekrat og andre løvtræer. Det er nødvendigt at sikre lys og luft til vandhullet, hvis det skal udgøre en attraktiv ynglelokalitet for gråænder og andre vandfugle. Nedsikring af opvæksten bør navnlig ske mod syd og øst, således at solen kan opvarme vandet dagen i gennem. Det varme vand har en

betydeligere højere produktion af insekter end koldt beskyttede vandflader.

Foto: Katrine Bang Hauberg

Etablering af dyrkningsfri striber omkring søer og vandhuller kan på sigt formindske udsvingningen af næringsstoffer, hvilket vil mindske tilgroningen af søen.

Det er vigtigt at ællingerne har mulighed for at komme op på land og få varmen. Mindre øer eller træstammer og sten er derfor vigtige elementer i vandhuller og søer.

Findes disse elementer ikke, bør vegetationen slås langs en del af bredden. Området skal være så stort, at ræven ikke kan benytte den omkringliggende vegetation som dækning.

Hvis vandhullet er af beskeden størrelse, er det ikke hensigtsmæssigt at etablere en ø. Øer i små vandhuller virker nemlig ofte dominerende rent æstetisk og risikoen for hurtig tilgroning forøges.

I stedet kan der etableres »dasepladser« til ænderne ved udlægning af træstammer og store marksten. »Dasepladserne« er af stor værdi, ikke mindst for andrikkerne, der i rugetiden samles i »herregrupper« i bestemte søer.

Mange kunstigt anlagte vandhuller er etableret med høje skrænter og opdyngede jordvolde. Ved at udjævne voldene og skrænterne kan vandhullerne forskønnes væsentligt og i det omfang det er muligt, bør der etableres områder med sjåpvand – dvs. med vanddybder på 0-40 cm. Frø- og insektproduktionen er højest i disse områder og er derved til gavn for ænderne.

Ifølge Naturbeskyttelsesloven kræves der tilladelse til tilstandsændringer, herunder større rydning af opvækst og oprensning af vandhuller, der er større end 100 kvadratmeter. Denne tilladelse søges ved kommunen.

Gråænder yngler gerne i opsatte redekasser. Desværre tømmes disse oftest af krager eller rotter. En tunnel foran indgangen til redekassen kan i en vis udstrækning gøre kassen »kragesikker«. En anden billigere og bedre metode er redeskjul etableret af grangrene stukket i jorden i en rundkreds og samlet med snor i toppen. Denne form for redeskjul placeres på øer eller mindre holme og er relativt sikre mod kragefugle.

Udsætning og fodring af ænder

Udsætning af ænder med henblik på jagt er meget udbredt blandt danske jægere. Jagtloven tillader udsætning af 1 ælling pr. 150 m² eller 1 voksen and pr. 300 m² åben ubevokset vandflade.

Alle udsætninger – både ællinger og voksne ænder – skal anmeldes til Miljøstyrelsen senest en uge efter udsætning. Det kan gøres via Virk.dk eller Borger.dk

Udsætning af ænder kan betyde forringet vandkvalitet, idet ændernes afføring og ikke ædt foder forurener vandet. Det mest spændende naturindhold opnås derfor ved ingen eller begrænset udsætning af ænder.

Gråænder er taknemmelige at fodre. De æder gerne byg, hvede, majs og raps.

Naturligt andetræk

Det bedste andetræk opnås ofte på vandhuller med beskudne dybder, for eksempel oversvømmede enge og marklavninger.

I stedet for gravning af egentlige vandhuller vil det fra en jagtlig synsvinkel være hensigtsmæssigt at søge at etablere midlertidige oversvømmelser i det åbne land. Det kan ske ved at stoppe afvandingen fra grøfter og dræn. Denne etableringsform er langt billigere end opgravning ved anvendelse af gravemaskiner og dozer.

Hvis du vil vide mere

Links:

www.netnatur.dk

Bøger:

- *Natur- og vildtpleje i skoven*, 2017, Per Kauffmann og Karsten Raae, Skovdyrkerne 2017

- *Den ny jæger*, 2002, Miljøministeriet og Danmarks Jægerforbund.

Øerne Tlf: 62 62 47 47 oer@skovdyrkerne.dk
Vestjylland Tlf: 96 10 10 96 vest@skovdyrkerne.dk
Syd Tlf: 75 86 73 88 syd@skovdyrkerne.dk

Midt Tlf: 86 89 32 22 midt@skovdyrkerne.dk
Nord-Østjylland Tlf: 86 44 73 17 sno@skovdyrkerne.dk

Vi er Danmarks største medlemsejede virksomhed indenfor skov og landskab med mere end 5.000 skovejere, juletræsproducenter mv. som vi hjælper med rådgivning, entrepriser og salg.

Skovdyrkerne · Sekretariatet · Parallelvej 9A · 8680 Ry
info@skovdyrkerne.dk · www.skovdyrkerne.dk

SKOVDYRKERNE